

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Tompai Mihály-utca 10. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.
Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:
KOMÁROMY ISTVÁN.
Kiadó laptulajdonos:
ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:
Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.
Egyes szám ára . . . . . 20 fillér.
A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Ünnep előtt.

Ünnepre készül városunk közönsége, mert jövő hó 1-én fogadja és üdvözli kicsi határán és falain belől a vármegyei általános tanító-egyesületet, a következő napon (2-án) pedig a Borsod-, Gömör- és Hevesvármegyei erdészeti egyesületet.

Ősi vonása a magyarnak, hogy midőn vendéget vár és lát szívesen, akkor még a családi tűzhely mellett is ünnepi diszruhát ölt és nagyban készül az érkező fogadására. Annál nagyobb a készülődés és a várakozás akkor, midőn a családi körön kívül és nem egy család, de egy hatalmas testület, az emberek nagyobb csoportja, egy város közönsége vár szintén egy testületet, melynek sorai-ban a messze idegenből is üdvözölhet sokakat.

A tanügy lelkes apostolai, munkásai és barátai jönnek bennünket meglátogatni jövő hó 1-én. — Ha jól tudjuk, első ezéljük az, hogy a bennünket érdeklő és szakmájukba vágó fontosabb kérdéseket itt vitathassák meg, azután pedig, hogy lássanak, halljanak, tapasztaljanak, szórakozzanak és kicsi városunk fejlődését is — mióta nem látták — megismerhessék és elmondhassák az idegenben is, hogy Rimaszombat nagyot haladt.

Ugyanezt mondhatjuk az érkező erdészeti egyesületről is, mely egyesületnek tág tere nyílik a bércezes Gömörben mindazokat a természeti szépségeket és tényezőket megtekinteni, melyek a nagyon is fontos erdészeti kultúra és erdőgazdaság keretébe vágnak.

Mikor 5—6 év előtt, ha jól emlékezünk, ez egyesület megalakult, első ízben is itt tartották gyűlésüket s élénken élnek emlékünkből azok a napok, percek, melyeket körünkben töltöttek.

Hogy jól érezték magukat és jól mulattak, igazolja ezt azon körülmény is, hogy azóta már harmadizben keresik fel vármegyénket.

A ezél tehát kettős. S midőn vendégeinket a legnagyobb érdeklődéssel, magyaros vendégszeretettel és melegséggel várjuk, ugyanakkor az a meggyőződés erősödik meg bennünk: hogy míg az érkezőknek bő alkalmuk nyílik városunk intézményeiben és haladásában gyönyörködni és ismereteiket, tapasztalataikat gazdagítani; egyszersmind városunk kö-

zönségének egy nem mindennapi megtiszteltetésben lesz része, és e két nap az örömnapiak jegyében fog lefolyni.

Azonban nemesak a külszín lesz az, mely értékes, maradandó emlékként lesz nálunk feljegyezve, de ezzel városunk hírneve is egy nagyobb körben fog terjesztetni, a mi egy város fejlődésére csak előnyös lehet.

Öltsük fel tehát ünnepi ruháinkat, nyissuk meg az érkezők előtt keblünk rejtekét, nyissuk meg még vendégszobáinkat is részükre és lobogózzuk fel a várost, hogy méltóképen fogadhassuk minden irányban nagyon is szívesen várt kedves vendégeinket.

Isten hozza őket mielőbb körünkbe!

Gömörvármegye urai, vigyázzatok!

Hegyek közé ékelődve, a nagy vasúti forgalom útjától félreeső helyen, speciális viszonyok közt fejlődött eddig a mi Gömörünk. Egy kissé talán lassúbb volt a fejlődés és a haladás, mint az ország középponti és forgalmasabb vidékein, de épen azért talán szerencsésebb is, mert volt időnk jól megválogatni és meggondolni, hogy az előtérbe toluló irányok közül melyik a helyesebb, melyik a czélszerűbb, melyik a mi különleges viszonyainknak megfelelőbb? Így állott Gömörvármegye a különböző áramlatok közt, mint egy erősen alapozott sziget, a hol a vallásos hazafiság és a békés egyetértés virágozott és e mellett szépen, lassan haladt, fejlődött a kultúra is, a nélkül, hogy annak penészgombái és fattyúhajtásai gyökeret vertek volna Gömör talaján. Ezt a megye kétségtelenül vezetői bölcsességének köszönheti.

Újabb időben azonban a dolgok kezdenek megváltozni. Az ősi vallásosság alapjai nem a városokban, de faluhelyeken, az egyszerű, romlatlan nép között kezdenek félelmetesen omladozni. Városokban nem olyan veszedelmes ez a dolog. Mert a városok népének sokféle alkalmuk van az egymással küzdő szellemi irányok fegyvertárába betekinteni és onnan kiválogatni az egyéniségüknek megfelelő, az igazságot legjobban megközelítő bizonyítékokat és ott mindég vannak többen is, a kikhez fölvilágosításért fordulhat az, a ki ráér tudományos dolgokkal, filozófiával foglalkozni. De már a falusi ember

nincs ilyen kedvező helyzetben. Az ott nem igen talál egyhamar fölvilágosítót, ha egyszer a papjától vagy tanítójától elidegenítették. Oda csak elvétve jut egy-egy ujság vagy könyv és ha az véletlenül a rombolás szolgálatában áll: hihetetlen károkat okozhat az egyszerű, könnyen hívő falusi ember lelkében.

A falusi ember elolvas egy füzetet, vagy ujságot, amelyben új dolgok vannak könnyen érthető nyelven azokról a tárgyakról, a melyek minden embert érdekelnek: a lét és nemlét kérdése, a létező dolgok eredete, Isten és a lélek egymáshoz való viszonya stb., vagy esetleg beszél ilyen dolgokról egy jó svádájú emberrel, a ki egészen ellentétes felfogást hirdet, mint a mit az illető eddig a valóságos oktatásban hallott: mi lesz ennek az eredménye? A szegény falusi ember szájtátva hallgatja az újdonság erejével ható szavakat, a melyek bizonyára jól kiszinezik azt is, hogy szándékosan ámitották a népet a vallással, szándékosan hagyták butaságban, — a vallás szolgálai maguk sem hisznek, csak azért hirdetik a hitet, mert abból élnek stb., stb., mint annak a modern frazeológiában bőséges szótára van. A szegény falusi ember először olvas vagy hall ilyesmit: hitében megrendül és szomorúan gondolja, hogy kinek higgyen ezután, ha még itt is csalódott? Így találkozunk azután a falvakban egyszerű földmives emberekkel, a kik nem hiszik a lélek halhatatlanságát, mert azt mondták nekik, vagy azt olvasták valahol, hogy az ember a halállal szétoszlik a földben és fű-fa lesz belőle, — ha volna lélek, hát látni lehetne valamit a sirban is belőle stb., stb.

Igy azután szegény földmives ember akad élénk a faluban, a ki beszélgetés közben elárulja, hogy neki nincs többé hite és azt kérdi: hát az úr még hisz ezekben? De boldog az úr, hogy tud hinni!

Megdöbentő dolgok ezek, Gömörvármegye urai, épen azért, mert falvakban történnek. Ez a nép eddig becsületos, jólelkű, illedelmes és hazafias volt és mindezen jó tulajdonságai az ő belső vallásosságán alapultak. Mi lesz belőle, ha ez az alap ledől? Ki tudná azt előre megmondani?

A külföld némely államai szomorú példáját mutatják a sütyedésnek, a mely

a vallásos alap megdőlésével kezdődött a nép rétegeiben. A népnek, a föld egyszerű népének a hite mindene, ennek ledőntésével összeomlik minden erkölcsi jósága. És igaza van, mert a halhatatlanság hite nélkül ki volna bolond, hogy az ő szegény, egyszerű sorsába belenyugodjék és lázadás nélkül el tudja tűrni azt, hogy másoknak jobb dolguk van a földön, mint ő neki? A logika kérlelhetetlen ereje hajtja a hitetlen társadalmakat a teljes felbomlás felé és akkor legnagyobb a baj, ha a romlás a legelső rétegekben mutatkozik, mert ott nem lehet ellenkönyvekkel, ellenfüzetekkel érvelni, mert ott hiányzik a megfelelő előképzetség és csak hosszas, nagy átdozatkészséggel és kitartó, nehéz munkával lehet az ilyen sebeket begyógyítani.

Hogy kik azok, a kik a falvak egyszerű népe közt hintik a konkolyt: arra nincsenek biztos adataink, de a bekövetkező veszedelmek elkerülése végett óva intjük azokat, a kiket illet:

Gömörvármegye urai, vigyázzatok! Máskülömben megrendül a föld fiaitok és unokáitok lábai alatt! — X —

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 23-ikán dr. Kovács László polgármester elnöklésével közgyűlést tartott, melyen a tisztviselőknél kívül jelen voltak: Bodor István, Boczkó Dániel, ifj. Csapó János, dr. Cziner Miksa, Dickmann Ignác, Koreny Pál, Grosinger Miksa, dr. Kármán Aladár, Lévai István, Loysch Ödön, Lengyel Pál, id. Rábely Miklós, Rónay Gyula, Soós Ferencz, Singer S. Leo. Szabó József K., Szabó József m., Szabó István, Széman Endre, Török József, Varga István, dr. Witt Sándor, Zachar Gusztáv, dr. Zehery István.

Első tárgy a Rimaszombat—Nyustya közötti távbeszélő vonalak javítási költségeihez való hozzájárulásra vonatkozó alispáni határozat volt, melyet a város megfélebbez, mert a javítás költségeihez való hozzájárulást nem tartja indokoltnak azért sem, mert városunk és Nyustya között több község van és ezek nincsenek meg róva a fentartás költségeivel.

A Rimaszombat—poltári helyi érdekű vasut részére a vonalvezetéshez szükséges területekre nézve a város már kimondotta, hogy azokat díjtalanul engedi át, de még formai kellékek szükségesek s így a városi tanács javaslata alapján kimondotta a közgyűlés, hogy a város határában levő külsőségi ingatlan 15 kat. hold és Rimatamásfala határában levő 15 kat. hold területet 15600 kor. értékű törzsrészvény ellenében átengedi a Grünwald és Schiffer cégnek; kiköti, hogy az állam bérletében levő Kurincz és Méhes-puszta terméskára felett a város nem rendelkezik s e kárért az építő cég vagy jogutóda szavatolni tartozik, továbbá az erdőbirtoknak a vonal mentén kiirtott fái a várost illetik. A Borbély- és Szügyi-telepből a szükséges részletet négyezer forintért 3 koronáért átengedi a város, s a terméskárért a bérlő kárpótlandó. A polgármester és a tanács megindokolta, hogy a törzsrészvények ellenében átengedendő területek nem képeznek semmiképen veszteséget vagy kárt a városra nézve. — A közgyűlés névszerinti szavazással egyhangulag hozzájárult a polgármester és tanács javaslatához.

A Gernyőbirtok bérbe adása és a reform. egyház telekkönyvi kiigazítási ügyében a névszerinti szavazás 15 nap mulva tartatik meg, mert a képviselőtestület tagjai nem jelentek meg kellő számban a közgyűlésen.

Következő tárgy a vízvezetési forrás megszerzésének ügye volt. A felsősziklásiakkal a polgármester tárgyalta s eleinte 3500 koronára becsülték a szakértők a forrást, de a sziklásiak 50000 koronát kívántak. Az újabb becsülés szerinti a maximális értéke a forrásnak 9500 koronában állapított meg s ennyit a város meg is ad. Ha a sziklásiak nem adják ilyen árért, úgy a kisajátítási eljárás megindítatik.

A közgyűlés a polgármester jelentését helyeslőleg tudomásul vette.

A közigazgatási tanácsosi 3 év óta be nem töltött állás a városi adminisztráció teendőinek rohamos szaporodása folytán nem maradhat tovább vakanciában s a polgármester és a tanács javasolja, hogy az állás — mint rendes tanácsosi állás — a IX. rangosztály 3-ik fokozatába 2400 korona fizetés és 400 korona lakbér mellett való besorozással töltsék be. A fizetés kiegészítést nyer az államsegélyből. Lengyel Pál nem szívesen támogatja a javaslatot, mert azt hitte, hogy új állás creáltatik. A polgármester felvilágosítása után a közgyűlés a pályázat kihirdetését elrendelte.

A tisztviselőtelep kocsijának beburkolását — miután esőzés esetén ott feneketlen a sár — a közgyűlés elhatározta. A községi közmunka terhére viselendő költség a mérnök számítása szerint 4804 kor. 80 fillér.

A községi közmunka mérve 1912-re az eddigi mérvben állapított meg.

A piaci helypénzdijszabás módosítása most már bizonyára a miniszterium intenczióinak megfelelően megtörtént. A módosításban az az elv nyer kifejezést, hogy a szabályzat igazi helypénzdijszabás legyen. Helypénz ugyanis csak a helyszínén lesz szedhető és csakis olyan árak után, melyek a vásártéren eladás eséljéből elhelyezve helyet foglalnak el. A közgyűlés záradékolás céljából felterjeszti a szabályrendeletet.

Az esküdtek 1912. évi összeíró bizottságában a közgyűlés Jacsó Pál és Zachar Gusztáv képviselőtestületi tagokat küldte ki.

A városi gyámpénztár, Gizella Kisdédóvó intézet, iskolai egyesített alapvagyon, nyugdíjintézet 1910. évi számadása rendben találtatott; az adóhivatal, gyámpénztár, házi pénztár folyó 1-ső negyedévi vizsgálatáról szóló jegyzőkönyv tudomásul vétetett.

Török János kéményépítési kérelme — miután az a szabályrendelettel ellenkezik, elutasítatik, ugyszintén elutasított dr. Schweitzer Miksának 9000 korona pótdó visszatérítése iránt beadott kérelme is. Tóth Béla városi mérnöknek külön munkálatok végzéseért beadott díjszámlája — mintegy 1900 korona — kiutaltatott. E tárgynál Lengyel Pál és dr. Cziner Miksa szólaltak fel, azt javasolva, hogy a mérnöki állás megfelelő dotációval rendezessék, mert a mostani díjazás oly csekély, hogy az legkevésbé sem áll arányban a mérnök munkájával.

Kuzmin János, Bálki Béláné, Demján Borbála, Miklóská János, Saláta Ilona illetőségi kérelme elutasított. Dúza Jánosné, Töröki Jánosné, Nagy Gáborné havi 5 korona segélyt kapnak és Serki Jánosné és Viczián János a szegények intézetébe felvétetnek. — Rábely Bélának a szabadság meghosszabbítása iránt beadott kérelme teljesített s szabadsága már le is járt.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Gyermekvédelem.

(Válasz dr. Heinrich orvos urnak, a rimaszombati állami gyermekmenhely igazgató főorvosának.)

A „Gömör-Kishont” mult heti számában dr. Heinrich orvos ur, a rimaszombati állami gyermekmenhely igazgató főorvosa válaszol „Gyermekvédelem” czím alatt, a „Gömör-Kishont” 20-ik számában e czím alatt megjelent első cikkre.

Hogy a tárgytól el ne térjek, én is ismét e czímet választom és arra válaszomat a következőkben adom meg:

Az igazgató főorvos ur csodálkozik azon, hogy a „Gömör-Kishont” nem ismeri a gyermekvédelmet. Ezen semmi csodálkozni való nincsen, mert a „Gömör-Kishont” e téren nem szaklap s így nehogy a lapot érintse és vádolja tudatlansággal, én a megnevezett első cikk szerzője és írója válaszolok, még pedig nem szerkesztői minőségben, — bár ahoz is jogom lenne; — mert lehetnek oly munkatársaink is, kik nem az én, de az igazgató főorvos ur véleményével azonosítják magukat. Itt tehát nem a szerkesztő, de mivel megneveztem magamat, a szerző és író beszél. A „Gömör-Kishont”-ot tehát kritika, vagy vád csak akkor érhetné, ha a nevezett cikk szerzője ismeretlen maradt volna.

Én nevezett cikkemben sem a rimaszombati áll. gyermekmenhelyet, sem pedig annak alkalmazottait nem ítélem el és nem is vádoltam. Én csupán a közhangulat nyomán fakadt panaszok alapján az intézményt bíraltam. Ehez pedig nekem is meg a lapnak is joga van. Nekem annál is inkább, mert 15 év óta tagja és titkára vagyok a gömörmegyei jótékony Fehér-Kereszt egyesületnek s volt alkalmam különösen, ott de mint közigazgatási tisztviselő a hivatalos uton is meggyőződni arról, hogy a mai gyermekvédelem nem eredményes.

Az igazat megvallva én az igazgató főorvos ur helyén válaszcikkét meg nem írom; hanem azt egyszerűen tudomásul veszem és hatáskörömben igyekeztem volna kutatni, hogy a telepeken tényleg előfordulnak-e a hangoztatott hibák és a gyermekek mily elhelyezésben és gondozásban részesülnek?

De ha már meg is írta cikkét, — én arra őszintén mondva a magam, részéről sem válaszolnék, ha engem abban tájékoztatlansággal nem vádolna és nem leczkértetne. A lapnak és cikkírónak nemcsak joga, de kötelessége is a társadalom hibáit, az intézmények impraktikus oldalait kritizálni és nem mindig a valótlan émelgős dicséretekkel foglalkozni. Megjegyzem azonban, hogy mindenkor távol a személyeskedéstől és megfelelő ildomos keretben. Merem állítani, hogy 7 évi hírlapírói és szerkesztői minőségben, ez irányban még szemrehányást nem észleltem, mert mindig a valót írtam meg, a tárgyilagosság határai között.

Az igazgató főorvos ur úgy beszél cikkében, mintha én a sötét Afrikából ismertném gyermekvédelmünket és ily színben akarnám feltüntetni hazánk gyermekvédelmét. Nem. Én a magam tapasztalatait és a nagy többség véleményét adtam vissza.

Az igazgató főorvos úrnak az igazgató, az itteni állami gyermekvédelem vezetője és érzékenysége szólalt meg cikkében, miért reá neheztelni nem lehet. Mindenkinek kötelessége a maga portáját védeni s ha valaki haza beszél, azt rossz néven venni nem szabad. Én nem is veszem rossz néven, de mivel cikke nagyon egyoldalú — s bár én is odahaza vagyok a gyermekvédelemben és mégis elmertem ítélni, — nehogy megtévesszük a társadalmat, ujólag ez adta a tollat a kezembe.

Én például nem csudálkozom azon, hogy az igazgató főorvos urnak más véleménye van a gyermekvédelemről. Mert az igazgató főorvos urnak, mint nagyvárosi embernek, még nem volt módjában úgy megismerni a falut és annak viszonyait, mint én, vagy mások megismerték. Az elmélet és gyakorlat, továbbá a paloták és viskók között egy igen nagy ür tátong minden vonalon, melyet azután csak a körülmények és az előforduló esetek lesznek képesek hosszú idő mulva áthidalni.

Irhat valaki nagyszerű büntető jogot, lehet világhírű jogász, de kérdés, hogy jó bíró vagy detektív lenne-e? A gyermekvédelemmel is így vagyunk. Midőn a törvényt megalkották, azt csak mindenki nagy lelkesedéssel fogadta és a leghumánusabb intézkedések egyikének tartotta. Csak azután jöttek rá, hogy biz az a mi viszonyainkra nem egészen alkalmas, s így kellett aztán a hézagokat rendeletekkel pótolni és magyarázni. Nem elég tehát a törvényeket és rendeleteket ismerni és jó lelkes tisztviselőnek lenni, hanem ismerni kell a falut, a nép gondolkodását, viszonyait stb. és meghallgatni, megszívlelni a panaszait.

Most pedig én is reá térek pontonként válaszára.

Hogy melyik államban kezdték meg a gyermekvédelmet és melyik ebben ma az első, az rám nézve közömbös. Egyet állítok, hogy a miénk mai keretében idáig be nem vált.

Hivatkozik az igazgató főorvos ur arra, hogy 3 évvel ezelőtt az orosz czárné megbízásából egy kormánybiztos, majd pedig egy herceg járt nálunk a gyermekvédelmi ügyeket tanulmányozni és azt igen ideálisnak és fejlettnak találták. Hát ha ideálisnak találták, abban én is igazat adok nekik; mert láttak gyönyörű gyermekmenhelyi palotákat, pazarul berendezve, nagy személyzettel ellátva, nagy tisztaságot és a gyermekeket szépen öltözve; mert ez ellen és a ruházás ellen kifogás senki részéről nem emelhető. A küldöttséget egy minta telepre is

elvittek gépkocsin, azután még a Törley pezsgőgyárát is megnézték; volt utána nagy lakoma; köszönet a szives fogadtatásért, talán még ordó is érkezett és a vélemény ezután csak ideális lehetett.

De nem voltak ezek a magas rangú urak sem a Mező-utcában, sem pedig a Seregben. De hát így megy ez minden téren. Ha például közgazdasági viszonyainkat jönnek a külföldiek tanulmányozni. A magasrangú vendégeket nem viszik Forgácsfalára és a zólyomi irtványokra, hol a szegény tót nép kézzel szedegeti a telhökarczoló lejtőjén a követ, azután háti kosárban hordja fel a javított és kapával készíti a helyet, a fészket a gabonaszemeknek; hanem elviszik Mezőhegyesre, Bábolnára stb., hol a csikósok is patyolatban nyargalnak és gözeke pöttyökkel az ezerholdas táblákon. Megmutatják még nekik a mezőgazdasági muzeumot is, hol a faekét mint egy régiséget, egy holt eszközt mutogatják, pedig hány helyen turják még ezzel ma is a földet, mert sok helyen jobban beválik, mint az aczél csoroszlya.

Azt állítja a cikkíró úr, miszerint nálunk az a baj, hogy nagyon divik az egy gyermek-rendszer, én tehát e pontnál is tévedésben voltam, midőn a sok gyermekről beszéltem. Az igaz, hogy az egyke nálunk divik, de nem a szegény osztálynál, hanem a vagyonosabb földmivelő osztálynál, még pedig abból az okból, hogy a vagyon egy kézben maradjon. Az én állításom tehát a való.

Az igazgató főorvos úr azt is állítja, hogy ma minden 12 éves gyermekről gondoskodva van. Van látszólag, mert ez a cél, de örökké nem maradhat a menhely kötelékében s mikor onnan kijön, akkor lesz ismeretlen a munkás élet előtte. Ha mestereknél helyezük el a fiúgyermeket ipari oktatás céljából, az helyes, de tessék róla meggyőződni, hogy oktatják-e, vagy pedig egy-két évig dajkának, szolgálonak használja a mester a gyermeket, mint az még nálunk a szülős gyermekek, illetve szerződött iparos tanoncok alkalmazásánál is gyakorlatban van.

A leánygyermek sorsát illetőleg arra szorítkozik a cikkíró úr, hogy nézzem meg a tamásfalvai cselédotthont. Én sem voltam ellenkező véleményen, mert magam is elismerem, hogy a cselédotthon a legszerencsésebb missiót teljesíti. De tessék csak megkérdezni a jótékony nőegylet elnökségét, kik díjtalanul és önzetlenül gondozzák és nevelik ott a serdülő leánygyermekeket, hogy mily fáradságukba kerül nekik, míg a kosaras bácsiktól megkönyékezett és a menhely által oda beutalt leánygyermekben az erkölcsi erőt és rendet helyreállítják. Sőt tovább mennek, midőn a leányt cselédnek kiadják, illetve elhelyezik, még akkor is éberem örködnek annak erkölcsi élete felett. — Azt is tudja az igazgató főorvos úr, hogy hány megtévedt leányt hoztak már vissza toloncz úton a bűn mezejéről.

Czafolni akar a cikkíró úr, midőn a községek humanizmusát hirdetem s felhoz egy példát, hogy egy anya azért veszítette el gyermekét, mert a község nem nyújtott neki segédkezet ahhoz, hogy gyermeke a menhelybe felvétessék. Hát hiszen vannak kivételek, de hogy egyeseket a védő ügyvéd szerencsésen használt fel az esküdtszék előtt, ez még nem döntő argumentum egész általánosságban.

Én már ez ügyben több körjegyzővel tárgyaltam s hasonló irányban panaszkodtak, sőt a jegyzői egyesület kérelmére a vármegye már több ízben irt fel, hogy a jelenlegi gyermekvédelmi törvény revisió alá vétessék.

A teherkereszt egyesületről és az általa fentartott nyomorékgyermek otthon sikeres működéséről is megemlékezik a cikkíró úr. E téren is majdnem egy véleményen vagyunk, de az sem az állam érdeme, hanem a teherkeresztgyelet jótékony hölgy tagjaié és az otthon igazgató orvosa dr. Löcherer Tamás uré, ki nap-nap mellett foglalkozik a gyermekek sorsával 15 év óta. Emlékszem reá, hogy midőn gyermek otthonunk a tamásfalvai kis lelemez helyiségben megnyitott, hová az utolsó bútor és ingecskét is a jótékony hölgyek kéregetés útján hozták össze, midőn első kis lelemezünk meghalt, hölgyeink ebből egész lelkiismeretet csináltak maguknak, hogy mit fog szólni a világ, hogy egy gyermek meghalt. A menhelyben, ha egy nap 2—3 kicsi koporsót kivisznek a temetőbe,

ez épen úgy nem ujság, mintha egyet sem vittek volna ki.

Conerét eseteket kíván tőlem az igazgató főorvos úr? Tudnék felhozni, de nem teszem! Az nekem nem hivatásom és nem is kötelességem, de igen is a menhelynek tessék utána nyomozni.

Én a célravezető gyermekvédelmet úgy képelném, hogy a gyermeket hagynám az anyjánál, addig, míg iskolára, vagy iparra érett lenne és az anyát segélyezném; a mostani menhelyi palotákat pedig tanműhelyekké alakítanám át és a sok orvos helyett mestereket alkalmaznák, kik a gyermekeket egy szigorú gondnok felügyelete alatt — és nem kihasználva — iparosokká képeznék; de nem a szegény községek terhére, hanem kezdettől fogva az állam pénztára terhére; mert az állam érdeke, hogy hasznos polgárai és polgárnői neveltesse. Az elkészített munka pedig díjazás címén a mesteré lenne. Az orvosok csak bejárnának a beteg gyermekeket gyógyítani és az egészséges gondozást ellenőrizni. — Igy képzelem én Nyomorék gyermekotthonunk célirányos hivatását és fejlődését is, a mi reméllem, nem sokára meg lesz. Azon nyomorék gyermeket pedig, ki egyáltalán képtelen az életre vagy mesterségre, nem szakítanám ki a szülei körből, de a szülőt segélyezném, hogy nyomorékjának kenyeret tudjon adni.

Ez a praktikum, nem pedig a humanus elmélet és a sok irka-firka, melyben van elég része az igazgató-főorvos urnak és tisztviselőinek is.

Itt van a szomszédban a „Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság” likéri árvaháza, melyet a múlt évben együtt néztünk meg. Circa 60-70 fiú- és leánygyermek van abban elhelyezve. Van az árvaháznak egy gondnoka, két tanítója, két tanítónője, egy szakácsnő, egy szolgáló, egy cipész, egy kertész-udvaros és semmi több és mennyivel kevesebbe kerül az, mint a mi menhelyünk. Ott a gyermekeket kiiskolázzák, megtanítják kézimunkára stb. mikor pedig felnő, küldik mesterségre a gyárba és más műhelyekbe. De ez a vezérigazgató eszméje és nem az elméleti emberé. A gyermekek napi tápdíjában befoglaltatik a személyzet étkezése is. S mily egészségesek azok a gyermekek, sok része még a gyári orvos urat sem ismeri.

Hogy az állami menhelybe egy gyermek egy napon mibe kerül, nem is merem elmondani, mert még jobban elhidegedne a társadalom. Lehet, hogy tévedek, mert biztos adatokat még nem tudtam meg, de az itteni menhely évi házi költségvetése 120000 korona körül forog, a kint lévő gyermekek és alkalmazottak javadalmazásával pedig a 400000 körül. Ezért egy vármegyét lehet adminisztrálni, azért a 14 millióért pedig, melybe ma évente az államnak kerül egy kis balkán államot, vagy egy svajzei cantont lehetne kormányozni.

Többet szándékoztam írni, de a „Gömör-Kishont” kerete most nem engedte.

Csak még egyet. Nehezen esett az igazgató-főorvos urnak, hogy azt irtam: miszerint a gyermek menhelyeket „Nebántás virág”-hoz hasonlítottam. Itt is igazam volt. Mert tessék vissza lapozni a „Gömör-Kishont”-ot, már több cikket irtam régebben ez irányban és szellemben és soha senki sem nehezelt érte; most midőn a közvélemény nyomán újabb felvetetem e kérdést, már is erős választ kaptam. Ha dicsérhetném az intézményt, örömmel tenném, de sajnós, ma sem lehetek más véleményen.

Lehet azonban, hogy mindketten tévedünk és épen azért nagyon szeretném egy harmadik, de nem kebelbeli orvos vagy tisztviselő véleményét olvasni a közönség köréből.

Most pedig béke velünk.

Rimaszombat, 1911. május 28-án.

Tisztelettel: Komáromy István,
vm. tb. főjegyző.

Fehér kereszt egyesület

május hó 8-án tartott közgyűlésen felolvasott igazgatói évi jelentés vége.

Mint minden évben, úgy az elmúlt esztendőben is jólelkű hölgybizottsági tagjaink az ügybuzgóságban nem lankadó elnök: Lukács Gézáné és a fáradhatatlan alelnökök: Kern Adolfné és Dr. Baksay Dezsőné urasszonyok

vezérlésével mindent elkövettek, hogy gyermek-otthonunk iránt a nemesszivű közönség irgalmasságát ébren tartsák. Az ő fáradhatatlanságuknak köszönhető, hogy az egyesületnek alapító tagként rimakokovai Knöpfler Károly gyáros urat és pártoló tagnak Mayer Paula urnő ő nagyságát megnyerték. Tagjainknak száma ekként alapító tagokban 8-ra, pártoló tagokban 14-re s rendes tagokban 310-re szaporodtak.

A karácsonyi és ujévi köszönetek megváltásában s a karácsonyfára történt gyűjtés 537 korona 30 fillérrel szaporította pénzkészletünket.

Ezenkívül egyesületünk pénztára részére a rimaszombati takarékpénztár 60 koronát, a Gömörmegyei nép- és iparbank 20 koronát, Abonyi Amália urnő ő nagysága 10 korona, Bekény Béláné urnő ő nagysága 10 korona, Dr. Löcherer Tamás koszorúmegváltásaként 10 korona, Jelinek Jakabné urnő ő nagysága 3 korona, Magát megnevezni nem akaró 6 korona, özv. Balogh Samuné urnő ő nagysága 6 korona, Fűzi Rezső Rimakokováról anyakönyvi persely gyűjtéseként 10 korona, Dr. Krausz Gyula 5 korona szives adományában részesítették egyesületünket.

Kegyes adakozóinknak választmányunk nevében egyesületünk külön köszönetét nyilvánítottuk.

Otthonunkban az elmúlt évben 39 fiú, 31 leány, összesen 70 gyermek volt gondozás alatt, akik közül mert betöltötte a 15 évet, intézetünket elhagyta 8 fi és 4 leány, összesen 12 gyermek.

Meghalt 3 fiú, 5 leány, összesen 8 gyermek.

További gondozásban maradt 1910. decz. 31-én 26 fiú, 21 leány, összesen 47 gyermek.

Iskolás gyermek volt 24 fiú, 18 leány, összesen 52 gyermek, akiket Illés Ilona urhölgy, okleveles állami elemi iskolai tanítónő tanította, s a kikkel közönségünk előtt a gyermekek előhaladását bemutató s közmelegedésünkre szolgáló vizsgát tett a tanév végén.

A karácsony ünnepét nagyon szűk körben tartottuk meg, mert a gyermekesereg réme: a vörheny pusztítása miatt a közönség a ragály szétcipelésétől méltán félt s így a népes összejövetelek mindenütt korlátozva voltak.

A gyermekek egészségi állapota az elmúlt évben elég jó volt; bár fordult elő néhány kanyarós eset, a kiket idejében a közkórháznak adtunk át gyógykezelés végett.

A gyermekek egészségi állapotára Dr. Sigmond József ur ügyelt fel.

A múlt évre jóváhagyott költségeloirányzatunkat, a melyben a szükségleti összeg 17750 kor. 71 fillérre volt előirányozva, nem meritettük ki; mert 80 gyermeket nem vettünk fel; ekként csak 13782 kor. 34 fillért adtunk ki. A fedezetre mindamellett 17395 kor. 82 fillért vettünk be s ekként többet vettünk be 3613 kor. 48 fillérrel mint kiadtunk s ezen bevételi összegtöbblettel mentünk át az 1911. évre, a mint azt a zárszámadásban látni méltóztatnak.

Vagyonunk megnőtt 37453 kor. 24 fillér alaptőkének 38382 kor. 29 fillérre. Hét éven alóli gyermekek segélytőkének 3088 kor. 80 fillérről 3229 kor. 33 fillérre szaporodott. A gyarapodás 1069 kor. 58 fillér.

Leltári felszereléseink értéke 2363 kor. 2 fillérről 2526 kor. 47 fillérre nőtt, s ezen értékeinknél is 163 kor. 45 fillér gyarapodás lévén, összesen vagyonunk december 31-én a 3613 kor. 48 fillér készpénz átvitelével 47751 korona 37 fillért tesz ki, mely a múlt évihez képest 1835 korona 60 fillér gyarapodást mutat.

Intézetünket ellenőrző szives látogatásaikkal megtisztelték: Bencsik Sándor, özv. Bérczy Kálmáné, özv. Bernáth Gyuláné, özvegy Illés Gyuláné, Illés Ödön százados, Jancsár Barna, Komáromy István, özv. Kozma Zoltáné, Kozma Petronella, Kozma László, Dr. Lichtschein Adolfné, ifj. Lokcsánszky Lajosné, Dr. Löcherer Tamásné, Lukács Margit, Dr. Marikovszky Istvánné, Obedjár Etelka, Plauka Julia, Rutkay Ella, Samarjay Jánosné, Széman Endre, Schlosz Lajosné, Traum Péter urak és hölgyek, kiknek ezért köszönetünket fejezzük ki s kérjük a jövőben is szives érdeklődésü-

ket azért, hogy a váratlan látogatások révén tudhassuk meg, vajjon az intézet felügyelői és gondozó személyzete megteszi-e kötelességét, s ekként intézetünket vezető alelnökeinknek módjában legyen a kellő intézkedéseket megtenniük mindenütt ott, a hol valamit javítani szükségesnek látják és az ellenőrző tagtársaink arra a vezetőséget jóindulatul figyelmeztetni óhajtják.

Csak ilyen módon lehet azon elvnek eleget szerezni, hogy több szem többet lát. Ezzel egyszersmind a jó ügy tökéletesedésének is a legtöbbet használhatunk.

Hálás köszönetünk kell különösen kifejeznünk intézetünk vezetőinek Kern Adolfné és dr. Baksay Dezsőné urasszony alelnök ö nagyságaiknak, a kik szerencsétlen gyermekeinknek védő angyalaiként fáradságot nem ismerve, azoknak minden legkisebb bajaiból kivették odaadó munkás részüket s a kiknek ezen munkájukban nagy segítségükre szolgált készségesen illés Ilonka urhölgy igazán dicséretreméltó törekvéssel.

Végül szomorú kötelességgel kell megemlékeznünk a múlt év folyamán elhalt tagtársainkról, fájó érzéssel kell jelentenünk miszerint egyesületünk tagjai közül a halál elragadta körünkben ifj. Batta György vármegyei árvaszéki jegyző, Blum Sámuel faipari gyárigazgató, Fábrián Ferencz rosznyói apátkanonok pápai prelat, Engel Adolf kereskedő urakat, Kohn Albertné, Reisz-Marikovszky Emma, Soós Ferenczné és dr. Veress Samuné urnókat. Mindnyájuk elvesztése nagy veszteség egy olyan egyesületnek mint a milyen a miénk, a hol a jólelkűek szövetségében nagy örömeink marad utánnuk a jócselekedetek sorában.

Különösen fájdalmas csapás volt egyesületünk részére dr. Veress Samuné Mészáros Jolán urnő elvesztése, a kinek jó cselekvésben fáradságot nem ismerő buzgósságát — a melyet szerencsétlenjeink érdekében sokszor gyöngye egészségének feláldozásául is végezett — sokáig nem fogjuk tudni feledni és sokáig nem fogjuk betölthetni azt a helyet, a melyről örökre hiányzik.

Szerencsétlen gyermekeink buzgó imáikkal álljanak a világ Úra előtt védelmére, hogy sok jó cselekedeteinek sorával elnyerhesse az örök örömet és boldogságot.

Mi pedig kérem, hogy elvesztésük feletti fájdalmunknak jegyzőkönyvünkben adjunk kifejezést.

Széljegyzetek.

Morelli Máriának a Sátán keserve című regényében érdekes a hit és a realizmus esete. A hitet képviseli egy bájos, nyílt tekintetű, kedves nő! Telve gyönyörrel és gyengédséggel járt az emberek közt. Azt hitte, hogy az emberek szeretni fogják, hiszen a nőben rendeltetészerűen nincs sértő és bántó. Szépsége vonzó, kelleme bájos, odaadása olyan, mint a gyengéd tapintat, mint a virágon a szín és a szétömlő illat. Szóval egész lénye olyan, hogy jogot követel magának természetesen rendeltetéséből kifolyólag.

Csak hogy ez a nő csalódott! Szegény, teljes bizalommal lépett az emberek elé s nem is gondolta, hogy nem fogják szeretni. Csalódott, mert az emberek nem szerették. Sőt üldözték. Hiába mondta, hogy ő nem bánt senkit. Hiába hozott derűs mosolyt a földre; hiába vidított szíveket. Megcsókolta a királyok homlokát, a munkás kérges kezét, sőt még a haldokló szempilláit is simogatva csukta le gyöngéden, szépen.

Mindegy! az emberek mégis megharagudtak reá és egy napon száműzték. Ekkor ez a nő vágygyal és szeretettel visszarepült az égbe!...

Mikor ez a nő, tehát az irónó képletes rajza szerint a hit eltűnt a földről, ekkor előjött egy csontváz: a realizmus. Belőle férgek másztak elő. Az egyszerű emberek félték tőle. Mintha fáztak volna, félve dideregtek. Annak a nőnek milyen szépek voltak a szemei, milyen szeretettel tudott nézni s ez a csontváz nem is lát. Annak a nőnek milyen pirosak, csókolni valók voltak az ajkai s ennek a csontváznak a szájából perzselő, bűzös lehellet jön csak. Nem is jár, csak vigyorog, mint a fogvicsorító bamba őrült.

De nemcsak az egyszerű emberek fáztak tőle, hanem a tudomány emberei is. Sőt mikor a realizmus tudományos képviselője, egy orvos meglátta, dühösen elhagyta a termet, melyben az a csontváz volt, mert nem tetszett neki.

Ekkor *Luczió*, a ki az egész jelenetet rendezte, ilyen szavakkal leczkérteti az orvost:

„A csontváz és a férgek az ön esete. Minden realista ezt vallja, hogy ez a végünk. Különös az, hogy most, mikor mindenki realizmusra törekszik, hogy el ne maradjon a divattól és mikor az emberiségnek egyetlen hitvallása a realizmus, az emberek nagy dolgot csinálnak abból, sőt mondjuk ki, megsértődnek, ha előbök tárják a test természetes végét”...

Ezen érdemes gondolkozni!

„Igen sajátos betegség a lelki furdalás. Sem orvos, sem orvosság nem segít rajta. Ez egy féreg, mely el nem pusztul; láng, a mely elolthatatlan marad.” (Morelli Mária előbbi regényéből.)

Nagyszerű szavak! Bámulatos lélekismerettel nyúlnak a léleknek ama régóiba, a hová nem ér el semmi, csak maga ez a törvény: a lelkiismeret.

Mert tapasztaljuk, hogy ez a lelkiismeret nagy törvény! Törvény, melyet nem szül és nem ad a tudomány, mely nem jön kívülről az emberbe, hanem nyilvánul az emberből kifelé!

Ott mozog az mint a féreg a göröngy alatt és addig mozogódik, míg napfényre nem gurul. Ott rejtőzik, mint a láng a parázs alatt és néha kinyújtja perzselő nyelvét.

Ha tetszik, példával is szolgálhatunk. Úgy-e sokszor a legelrejtettebb bűnök is napfényre kerülnek? Olyan bűnök, melyekről nem tud senki, csak a ki elkövette s melyeket nem hoz napfényre csak a lelkiismeret!

Tapasztalható ez különösen a nagy bűnösöknél. Ezek nem bírják el a lelkiismeret szavát és önként is jelentkeznek igen gyakran. Pedig nem vádolta őket senki; talán nem is gondolt rájuk senki. Így csak az lehetséges, hogy a főnálló rend valamiféle vádat kerget az arcukba a lelkiismeret révén. Így azután elárulják, hogy a társadalmi élet törvényeinek szemléleténél kialakuló vádat ők is érzik, sőt magukra veszik és — jelentkeznek.

Az ilyen bűnösök bizonyos részvében részesülnek. És pedig azért, mert meggyőzik a világot arról, hogy kiolthatatlan az emberben a lelkiismeret!

Párbeszéd egy apa meg a fia között:

Fü: Apuskám, úgy örülök, ha te anyukát szereted. Ha néha szomorúan jössz haza, mindjárt anyukára nézek és látom, hogy ő is kezd szomorkodni. Az nekem is olyan rossz ilyenkor... De ha te örülsz, akkor úgy mindnyájan milyen jókedvűek vagyunk? Apuska, úgy szeretted anyukát, meg engem is?

Ap: Te kis mókus, hát hogy ne szeretném. Téged is! (Megcsókolja.) Látod, anyuka meg én is azért vagyunk, hogy téged szeressünk.

Fü: Apuka, mit szólnál, ha valaki anyukát ellopna? Mert a multkor a moziban láttam, hogy egy ember egy asszonyt ellopott. Jaj, milyen csúnyán nézett az az ember. Az asszony meg sirt, nem akart menni. De az a csúnya bácsi vitte lovon. Én mindjárt anyukára gondoltam. Majdnem sirtam. Tudod, akkor volt, mikor anyuka otthon maradt, mert tájt a feje.

Ap: Látod fiam, az régen előfordult. Akkor még műveletlenek voltak az emberek. Most már műveltek vagyunk. Az iskolában is tanulsz, hogy az apának, meg mamának együtt kell élni.

Fü: Úgye, ha valaki elvinné anyukát, a rendőrök visszahoznák, azt a csúnya bácsit meg becsuknák a börtönbe? Úgye?

Ap: Bizony, még vasra is vernék, mert az nagy bűn. (A fiú átkarolja az apát és megcsókolja.)

Fü: Apuska! Az iskolában van a kis Pisti. Úgy sajnálom. Azt mondja, hogy nem apukájánál és anyukájánál van. A multkor is sirt és azt mondta, hogy éhes. Én oda adtam neki a zsemlyémet, a mit hazulról viszek mindig.

Ap: (Boldogan magához szoritja fiát.) Nagyon jól tetted fiam. Látod, vannak olyan gyerekek, kik nincsenek a szüleinél. Ezeket nem is szeretik úgy, mint mi: téged...

Fü: Szegény Pisti! Azt mondta, hogy nem jó családnál van. Úgye a miénk jó család?... Apuska, a multkor haragudtál, mert azt mondtad, hogy vannak emberek, a kik csúfolják a jó családi életet. Kik ezek?

Ap: Bizony vannak ilyenek. De ezekre nem szabad hallgatni. Ezek szeretik a maguk családját és ha más ellen beszélnek, vagy csúfolódnak, akkor a magukéra nem gondolnak...

Fü: Apuska, én ezt nem értem.

Ap: (magában): Bizony érthetetlen következtetés, de... (fiához): Na menjünk anyukához, vele is legyünk egy kicsit. Gyere.

(A fiú örömmel el az apával.)

Mi ez?

Erdészek gyűlése. Az itteni erdészeti gyűlés alkalmából az egyesület a következő meghívást tette közzé, melyet a közönség b. figyelmébe melegen ajánlunk:

Meghívó

Borsod-Gömör-Hevesmegyék Erdészeti Egyesülete 1911. évi június hó 2-án Rimaszombatban, a vármegyeház dísztermében, d. u. 3 órakor megtartandó közgyűlésére, melynek tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
3. Titkári jelentés az egyesület működéséről.
4. Pénztárt vizsgáló-bizottság és pénztáros jelentése.
5. Tisztújítás, választmányi tagok és pénztárt vizsgáló bizottság választása a módosított alapszabályok szerint.
6. A „Szepestvármegyei Erdészeti Egyesület” átirata.
7. Irodalmi pályázat kitűzése.
8. A jövő közgyűlés helyének és idejének megállapítása.
9. Indítványok.

D. u. 6 órakor az egyesült protestáns főgimnázium tornacsarnokában Mitske Gusztáv felolvassa Bund Károlynak „Az erdő művelése és haszonvétele” című népszerű ismertetését 72 vetített képpel. Belépti díj nélkül.

Este 8 órakor a Városkertben közös vacsora. Június hó 3-án reggel 8 órakor elutazás vasutal Rimabrézóra a Rimamurány-Salgótárjani vasmű részvénytársaság rimavölgyi erdőbirtokának megtekintésére. Kirándulás a Szi-nyecze (916 m. t. sz. f.) Elutazás Nyustyáról d. u. 6 órakor.

Az elszállásolás és a kirándulás akadálytalan lebonyolítása céljából a jelentkezés, a Rimaszombatba való érkezés idejének és a kiránduláson való részvételnek megjelölésével a titkári hivatalnak (Rimócza, u. p. Rimabánya) megküldendő.

Felsőtárkány, 1911. április hó.

Az elnökség.

Értesítés.

A rimaszombati egy. prot. Főgimnáziumban 1911. június havában tartandó évváró vizsgálatok sorrendje:

1911. június 10-én az összes tanulók vallás-vizsgálata.

Június 11-én d. u. tornavizsgálat.

Június 12—17-én I-VII o. évváró vizsgálat.

Június 15-én magántanulók írásbeli vizsgálata.

Június 16-án magántanulók szóbeli vizsgálata.

Június 17-én osztályozó konferencia.

Június 18-án évváró ünnepély.

Június 19-én az érettségi vizsg. bizottság előértekezlete.

Június 20—24-én szóbeli érettségi vizsgálat.

Rimaszombat, 1911. május hó 22-én.

Dr. Veress Samu, főgimn. igazgató.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hírek. Bornemisza László főispán rövid időzésre f. hó 26-án Budapestre utazott.

Királyi kitüntetés. Közéletünk egyik régi, érdemes és munkás tagját érte ismét magas királyi kitüntetés, melynek híre megyszerte őszinte örömet és jóleső érzést kelt. A király ugyanis Palm Nándor m. kir. törvényhatósági főállatorvosnak saját kérelmére történt nyugdíjaztatása alkalmából sok évi közszolgálatát alatt szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. A kitüntetéshez igaz szívből gratulálunk a köztisztviselői állású férfinak!

Első áldozók. Az Ur menybemenetelének ünnepén, áldozó esütörtökön hetvenen járultak legelőször az Ur asztalához. Az ünnepi szent misét *Széman* Endre prépost végezte, aki alkalomszerű szép beszéddel állította egy a gyermekek mint a szülők elé a gyermeki lélekre ezen nagy behatású nap jelentőségét. Igen helyes dolog volt a gimnazisták énekkarának közreműködése is, a mennyiben *Traum* Péter s. lelkész vezetése mellett szép énekeikkel igazán emelték az ünnep fényét.

Egyházfelügyelő beiktatás. A jolsva tapolczai ág. hitv. ev. egyház folyó hó 25-én iktatta be új egyházfelügyelőjét *Dr. Gaál* Gusztáv tornaljai járásorvost, a kihez az egyház kicsinye és nagyja előtt *Boczkó* Gyula lelkész tartalmas beszédet intézett. Az eskü letévése után az új egyházfelügyelő elnökle mellett egyházi közgyűlést tartva, az új felügyelő egyszerű, őszinte szavakban köszönte meg a bizalmat, biztosítván az egyházat, hogy annak egy anyagi mint erkölcsi felvirágoztatását esküjéhez képest szíven viseli s azt bebizonyítandó az iskolán kívül, a mely a kornak megfelelően nagy anyagi áldozattal s megerőltetéssel építkezés alatt van — az orgona alap javára 100 koronát ajándékozott, a mit apósa: *Urszinyi* Zsigmond 20 koronával gyarapított s felhívta az egyház híveit, hogy járuljanak hozzá a jótékony cél gyarapításához. — A beiktatás után a lelkészlakban gazdagon terített asztal mellett ünnepelték az egyház új vezetőjét, a kinek agilitásához, az egyházszeretetéhez a legszebb reményeket fűzik.

Szabadságidő. *Dr. Sigmund* József kórházi osztályorvos, operateur, június 1-én kezd meg egy havi szabadságát, mely idő alatt Budapesten az orvosi továbbképző kurzuson a sebészet újabb vívmányait fogja tanulmányozni, s résztvesz a Sebészárság június 1—3-ig tartó tudományos nagygyűlésén is. Távollétében *dr. Kármán* Aladár helyettesíti.

Esküvők. *Dr. Sebestyén* Endre Losonczi június 4-én tartja esküvőjét a helybeli izr. templomban *Sonnenschein* Valériával. Ugyanaznap délután 3 órakor tartja esküvőjét *Adler* Andor Miskolczi *Burger* Annával, *Burger* Simon helybeli bádógos mester leányával.

Weisz Gyula Korlátról június 6-án tartja esküvőjét *Pauncz* Juliskával, *Pauncz* Adolf egyházasszabási kereskedő leányával.

Adományok. *Sütő* István ismét két drb gyönyörű piros korallt ajándékozott a főgimn. természetrajzi muzeumának. *Dr. Richter* Aladár kolozsvári egyetemi tanár pedig 66 gyökeres hegyi növényt küldött a főgimn. botanikus kertjének.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Meszlényi* Zoltán kunszentmiklósi állami elemi iskolai igazgató-tanítót, ki nálunk mint segédtanfelügyelő működött, az újpesti állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte.

Az igazságügyminiszter *Szemere* József nagytapolcsányi járásbírói telekkönyvvezetőt hasonló minőségben a roznányi kir. járásbíróshoz helyezte át.

Hivatal vizsgálat. *Kolbay* Sándor kir. törvényszéki elnök és *dr. Mészáros* István kir. ügyész folyó hó 21-én Tornaljára utaztak az ottani kir. járásbíróshoz ügyvitelének megvizsgálása végett.

Gyászrovat. Vettük a gyászjelentést, hogy *dr. Göbl* Márton, a roznányi püspöki papnevelő intézet közszeretében álló igazgatójának édes atyja: *Göbl* István 74 éves korában Rozsnányon f. hó 22-én reggel elhunyt. Az elhunytat f. hó 24-én temették el nagy részvét mellett.

A dobsinai áll. polg. fiúiskola tantestülete gyászlapon tudatja, hogy ilki *Vannay* Ferencz áll. polg. fiúiskolai rajztanár f. hó 23-án 50

éves korában, buzgó tanári munkásságának 25-ik évében Dobsinán hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése az iskola tornaacsarnokából f. hó 25-én nagy részvét mellett ment végbe.

Beliczky Gusztáv nagyrőczei plébános f. hó 22-én 51 éves korában hosszas szenvedés után Nagyrőczén meghalt. Az elhunyt plébánost nagy részvét mellett temették el Nagyrőczén.

Hölgyeink dicsérete. A patronage egyesület vezetősége tudvalevőleg a hölgyek nemes-szívűségére és tenkölt gondolkodására appellálva felkérte őket, hogy a jótékony intézmény tevékenysége keretébe társadalmunk mennél szélesebb rétegét vonják be. A hölgyek igazán dicséretes buzgalommal láttak hozzá a tagok gyűjtéséhez s már eddig igen szép eredményt értek el, amennyiben egy alapító, mint pártoló és működő tagok szép számmal léptek be az egyesületbe.

Választmányi ülés. A Rimaszombat és Vidéke jótékony nőegyesülete f. hó 24-én választmányi ülést tartott, a melyen *Samarjay* Jánosné elnök és *dr. Marikowszky* Istvánné igazgatón kívül megjelentek: *dr. Csernay* Dánielné, *Csider* Antalné *Eperjessy* Józsefné, *Ethey* Aranka, *dr. Kármán* Aladárné, *dr. Krausz* Gyuláné, *Kern* Adolfné, *Kolbay* Sándorné, *Lukács* Gézáné, *Lengyel* Ivánné, *dr. Mészáros* Istvánné, *Pásztor* Gyuláné, *Pogány* Istvánné, *dr. Ráróssy* Gyuláné, *Széplaky* Lajosné, *Szakall* Andorné, *dr. Wallentinyi* Dezsőné, *dr. Wallentinyi* Dezső titkár, *Eperjessy* József pénztárnok és *dr. Söldos* Béla jegyző. A választmány napirend előtt hálás kegyelettel emlékezett meg *Raisz-Marikovszky* Emma egyleti dísztag elhunytáról, ki az egyesületet alapítása óta mindenkor igaz lelkesedéssel, önzetlennel, páratlan áldozatkész-séggel szolgálta és támogatta; emlékét és maradandó érdemeit jegyzőkönyvileg örököltette meg a választmány s egyhangulag elhatározta, hogy az elhunyt nevére alapítványt létesít, melynek kamatai minden évben halálának évfordulóján fognak szétosztatni. Utólagos jóváhagyás mellett magáévá tette az elnökség azon intézkedését, hogy az egyesület a drezdai nemzetközi egészségügyi kiállításon részt vett, a hol is egy szemléltető képben lett bemutatva az egyesület magyar, francia és német nyelven megírt története, épületének, kertjének, továbbá egyes foglalkoztatási ágainak tényképei, ingatlanainak tervrajza; — s minthogy ezen kép adatainak elkészítésén és összeállításán *Wallentinyi* Dezső egyleti titkárán kívül *Kerekes* Dezső, *Marton* István és *Schwaim* Nándor főgim. tanárok, *id. Rábelly* Miklós nyomdász, *Kalla* Géza építész, *Rábelly* Károly könyvkötő, *Wichner* fényképész és *Asztalos* József asztalos fáradoztak, részükre elismerésének és köszönetének jeléül jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. — A rimatamásfalvai háztartási iskola telkének megvétele alkalmával felvett 10000 kor. kölcsönt az egyesület tőkéjéből kifizeti, egyszersmind azon üdvös intézmény életbeléptetése iránt is határozott, hogy a választmány tagjai, jelentkezés folytán, hetenként váratlanul látogatást tesznek a háztartási iskolában s az ott észlelt tapasztalataikat a szükséghez képest az elnöknek bejelentik. — Beterjesztett folyamodványok alapján *Czakó* Juliánát, özv. *Maczurik* Mihályné legifjaltabb gyermekét, özv. *id. Dúza* Jánosné és *Baky* Györgyné havi 4—4 kor. segélyben részesítette. *Mig* Agócs Józsefné és özv. *Kovács* Lászlóné egyszersmindenkorra 10—10 kor. segélyt szavazott meg. *Bihary* Istvánné, *dr. Dorgó* Gáborné, *Jávorszky* Józsefné, *Bródy* Andorné, *Kulesár* Jánosné, *Szabó* József p. ü. titkárné, *Sichert* Károlyné és *Vietórisz* Gyuláné pedig az egyesület tagjai sorába felvette.

Honvédgyűlés. A 48-as honvédek e héten tartották Budapesten szokásos évi nagygyűlésüket, melyen városunkból *Jaczkó* Pál nyug. városi mérnök vett részt.

Nőegyleti közgyűlés. Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesülete évi rendes közgyűlését június hó 7-én délután 5 órakor a vármegyeház kisebb tanácskozási termében tartja meg.

Bátor életmentő. Arról értesülünk, hogy folyó hó 24-én délután 2 órakor a bolgár király kíséretével két automobilon száguldott át városunkon. A mint a gépkocsik a Kossuth-utczán haladtak, közel az áll. el. fiúiskolához, a

szabadkai molnár lovai találkoztak szembe a gépkocsikkal. A lovak megriadtak és a kocsit elragadták s egyenesen az iskolába siető apró fiuknak rohantak. A legválságosabb pillanatban ugrott a lovak elé *Szabó* József p. ü. titkár és sikerült neki a lovakat megtékezni még mielőtt a gyermekekben kárt tettek volna. A bátor életmentő egyik lábán könnyebben sérült. A közönség lelkesen megéljenezte.

Kitüntetés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Juhász* László hanvai ref. lelkészt a gömöri ref. egyházmegye ifjúsága mellett is nagyképzettségű lelkész tagját a mezőtúri áll. segélyezett ref. főgymnáziumhoz a folyó évi június hó 19—21-én tartandó érettségi vizsgálatokhoz kormánybiztosul küldötte ki.

Orvosszövetségi közgyűlés. A gömörmezei orvosszövetség és orvosgyógyszerész egyesület folyó hó 31-én d. e. 10 órakor a vármegyei közoktatóházban tartja évi rendes közgyűlését *Dr. Löcherer* Tamás elnökle alatt. Tárgyak: Elnöki előterjesztés; pénztárosok jelentései. A kerületi munkásbiztosító pénztári orvosok ügyéről jelentés. Folyó ügyek, szakelőadások. — A gyűlés után társas ebéd lesz.

A kaszinó választmánya mult szombaton *Medveczky* Sándor elnöklésével ülést tartott, melyen az új alapszabályok értelmében való tisztújítói előkészületeinek megtételére és a jelölések megjelölésére egy bizottság küldetett ki. A közgyűlés határidejéül június hó 11-ikének délutáni fél három órája tűzött ki. Új tagokként felvették: *Kun* Aladár, *Barta* István, *Kubinyi* Zoltán, *Palkovits* Pál lelkész, *(Sziklás)* és *Bobok* Tivadar. Ugy látszik, hogy az új életnek már most is látszanak a kedvező előjelei s a vidék is melegebben kezd érdeklődni a vármegyei Kaszinó iránt; annak tagjai sorába készséggel fognak többen is belépni.

Nyári ünnepély. A helybeli szabó-iparos ifjúság a Széchenyi-kertben a nyomorék gyermekek és az iparos nyugdíj-egyesület javára, június 5-én (pünkösd hétfőn) világpostával és tombolajátékkal egybekötve, jótékonycélú nyári ünnepélyt rendez. Belépti-díj az ünnepélyre 40 fillér, tánczczal egybekötve 1 kor. 20 fillér. Az ünnepély kezdete délután 4 órakor.

Igazgatósági ülés. A „Rimaszombati Kerületi Munkásbiztosító Pénztár” igazgatósága ma, május hó 28. napján délelőtt 9 órakor, a pénztár helyiségében igazgatósági ülést tart, melynek tárgysorozata ez: 1. Betegsegélyezési ügyek. — 2. Az Országos Pénztár 18783/1911. számú leirata alapján számellenőri állás szervezése. — 3. Vegyes ügyek. — 4. Indítványok.

Jutalmazott gazdasági cselédek. A rimaszombati m. kir. földműves iskola szép ünnepség keretében adta át gróf Serényi Béla, földműv. miniszternek az isk. két alkalmazottjának: *Pásztor* István kertész-bojtár és *Parlag* Pál első kocsisnak egy-egy százados szolgálataiknak méltatása jutalmául küldött elismerő oklevelet és 100—100 korona jutalmat. Az ünnepségen részt vett az intézet tanári kara teljes számban, a tanuló ifjúság, a cselédség, az arató munkások megbízottjai és a jutalmazottak rokonsága. Az iskola igazgatója: *Fekete* Pál igen szép tartalmas beszédben méltatta az illetők szorgalmát, tisztességes s becsületes magaviseletét s mintaképp állította fel őket cseléd-társaiknak. Ezért *Parlag* Pál egyszerű keresetlen szavakkal könyvezve mondott köszönetet és kérte az igazgatót, hogy hálás köszönetét tolmácsolja a Kegyelmes urnak. Ez alkalomból az iskola igazgatósága a cselédséget meg is vendégelte.

Buzgó csendőrörsszervező. A nyustyai evang. egyház előljárói a mult vasárnapok egyikén, meglepetve látták, hogy a sekrestye ablak-rácsozata feltörve és a szegények javára segélygyűjtő templomi perzsely, körülbelül 25—30 korona tartalmával gonosz tolvaj kezek által elemeltetett. — A vakmerő templomrabló, a mint már az az afféle jómadarak vérében van, nesztelenül és minden rávezető nyom nélkül hajtottá végre gonosz tettét. — A nyustyai csendőrörsszakasz élén levő ügybuzgó, ritka ügyes és fáradhatatlan csendőrörsszervező *Suhan* Gézának három nap alatt sikerült egy likéri eszmadia tanuló (18 éves) személyében a tettest kideríteni.

Memento. Hanva költő lelkületű papja, sajtóvölgyi társai között kegyeletes és szép reményekkel indult mozgalmat kezdett, hogy nagynevű és országos hírű elődje Tompa Mihály volt hanvai ref. lelkész és koszorú költő sírja fölött Hanván, — mint Széplakon Kazinczy Ferencznek — mauzoleum állíttassék; melyben egyrészt a nagy költő hátrahagyott reliquiái nyernének elhelyezést, másrészt a sírhoz zárandokoló Csiz fürdői vendégek pihenő helyet találhatnak. — Ezen kegyeletes és méltó eszmét ajánljuk az irodalom pártoló és minden szép eszmeért lelkesülő nemes emberbarát szíves figyelmébe!

A közegészségügy a képviselőházban. Vármegyénk közegészségügyét a belügyi tárca tárgyalásánál a képviselőházban is szóvá tette *Putnoky* Móricz országgyűlési képviselő. Beszédéből közöljük a következőket: „A közegészségügy kérdésénél bátor vagyok felszólalni, még pedig abban a tekintetben, hogy szerény véleményem szerint a közegészségügy bajait orvos nélkül javítani nem lehet. En egy kicsit pro domo beszélek, amennyiben fel akarom hívni a belügyminiszter úr figyelmét arra, hogy Gömörmegyében, hol eddig 21 körorvosi állás volt rendszeresítve, azok számát 17-re redukálták és megszüntették éppen oly vidékeken, a hol a vasutak hiánya és rossz utak folytán az eddigi körorvosi székhelyek alig voltak megközelíthetők. Az új beosztás szerint 40, sőt 60 kilométerre lennének a községek a körorvosi székhelytől, még pedig oly vidékeken, a hol az utak jóformán az év legnagyobb részében járhatatlanak. Hogy kívánhatják, hogy itt a lakosság eleget tegyen az egészségügyi törvények véleményeinek, a mikor az a beteg ember százszor meghal, amíg az orvos odaér. (Úgy van! balfelől.) Hiába költünk a közegészségügyi intézményekre, ha a községet nem segítjük könnyen hozzáférhető orvosokhoz. Bátor vagyok tehát felhívni a t. belügyminiszter úr figyelmét ezen körülményre és felkérni őt, hogy ezen az anomálián segíteni sziveskedjék azáltal, hogy a körorvosok számát nemhogy apasztaná, hanem azok szaporítása és a körök helyes beosztása által az elhagyott vidékek egészségügyét lehetőleg javítsuk. (Helyeslés a baloldalon.)” — *Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök* válaszként megjegyezte, hogy: „igaz, a felszólaló által említett megyében az eddig névleg fennállott körzetek bizonyos restrinkciót szenvedtek az új beosztás következtében, de ez azért történt, hogy a jövőben a körzetek és illetőleg az orvosi állások ne maradjanak papíron, hanem lehetőleg be is töltsenek. A mint tudom, éppen Gömörmegyében történt meg néhány helyen, hogy a körorvosnak több mást is kellett helyettesítenie, mert a pályázatok eredménytelenek maradtak. A mi a kérdést magát illeti, azon vagyunk, hogy a körorvosok számának szaporítását lehetőleg előmozdítsuk az által, hogy már ebben a költségvetésben is az orvosok számára szóló javadalmazást felemeltük. Ezen az alapon talán csak 83 körorvosi új állást tudunk volna felállítani, de hitelátutalás jogán sikerül az idén 120 körorvosi állást szervezni, a mi mindenesetre tanúsága annak, hogy a belügyi kormányzat igyekszik a szükségnek lehetőleg eleget tenni.”

A rozsnyói patronage-egyesület szervező bizottságának f. hó 20-ára kitűzött záró ülését f. hó 31-ikének d. u. 2 órájára halasztották.

A konzervgyár r.-t. közgyűlése. A helybeli konzervgyár részvénytársaság f. hó 24-én délután tartotta évi rendes közgyűlését *Molnár József* elnökle mellett. Az elnök üdvözlő és megnyitó szavai után a közgyűlés tárgyalta az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését. Az igazgatóság jelentéséből megtudjuk, hogy a gyár által berendezett jéggyár, melyek berendezése 34200 koronába került, bár csak a nyár végén jöhetett üzembe, mégis 3000 korona bevételt eredményezett. Állandó tárgyalás folyik a kormányval a vállalatnak cukorgyárral való kiegészítése iránt, s a kiküldött miniszteri szakértők kedvező véleményével vannak a helyi viszonyok felől. A konzervgyár jelentékenyen dolgozott, megfeszített munkával sem tudott eleget tenni szállítási kötelezettségének, s hogy a nagy forgalma mellett sem tud több eredményt felmutatni, ennek oka az, hogy egy

stajerországi és a kecskeméti konzervgyár bezártatta üzemét és az árukat jelentékenyen leszállított áron értékesítette. A konzervgyár tisztviselőse: 9502 kor. 63 fill., a villamos osztályé 9841 kor. 15 fill., összesen 19343 kor. 78 fill., a mit a múlt évről áthozott 110836 kor. 34 fillér veszteséget 91492 kor. 56 fillérré apasztotta le. A villamos osztály áthurezolkodása folytán felszabadult géperő hasznos befektetés lesz a jéggyárnál s remélhető, hogy a bevételek is legalább megkétszereződnek itt. A konzervgyár produktumai igen jók, elsősorúak s a gyár ma már a monarchia konzervgyárai között tekintélyes helyet biztosított magának, amiben az érdem kétségkívül a vezetőséget illeti meg. *Molnár József* az igazgatóság élén, *dr. Szabó Károly*, *Perecz Samu* felügyelő-bizottsági elnök, a gyár buzgó és rátermett vezetője: *Sichert Károly* és a jó munkaerő *Kulesár János* mindent elkövetnek a vállalat fellendítése érdekében. *Sichert Károlyt* a magyar kir. statisztikai hivatal felkérte, hogy az állandó értékmegállapítási bizottságban mint kereskedelmi tanácsadó legyen részt, s az osztrák konzervgyárosok egyesületének megalakulásakor is a mi gyárvezetőségünk által proponált javaslatokat elfogadták. A villamos osztály megváltása folytán a mostani veszteség el fog tűnni, sőt valószínűleg mintegy 60000 korona felesleg fog előállni. Így legjobb reményekkel tekinthetünk a biztató jövő elé. — A közgyűlés az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését, előterjesztését és javaslatait egyhangulag elfogadta, a mérleget, nyereség-vesztesség számlát megállapította s a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta. Az igazgatóságból kilépő *Soós Ferencz*, *Dapsy József*, *Institorisz Endre* és *Boczko Dániel* újra megválasztottak. A felügyelő-bizottság tagjaiul megválasztottak: *Perecz Samu*, *dr. Kármán Aladár*, *Benyó László*, *Marikowsky Géza* és *Miskolczy Lajos*. A közgyűlés ezután az elnök zárószavaival véget ért.

Az állategészségügyi felügyelői kerületeket a földmivélségi miniszter már megállapította. Tíz kerület lesz s Gömörmegye a *Krompacher* Szilárd állategészségügyi felügyelő vezetése alatt álló III. Budapesti székhellyel bíró kerületbe osztatott be.

Helyreigazítás. Lapunk mult heti számában téves információ következtében közöltük, hogy a Nógrád, Hont- és Gömörmegyei pénzügyi tisztviselők egyesületének gömöri osztálya jövő június hó 4-én Tornalján választmányi gyűlést tart. — Illetékes helyről nyert újabb értesítés szerint azonban ez nem felel meg teljesen a valóságnak, mert ezen gyűlés nem 4-én, hanem 11-én lesz Tornalján megtartva.

Nyugtázás. A református egyház által rendezett orgonahangverseny bevétele 730 korona. Ebből felülfizetés 80 korona. Felülfizettek a következők: báró Lúzsénszky Henrikné 20 kor., Farkas Zoltán képviselő 20 kor., báró Fischer Arnoldné 10 kor., özv. Bánhidly Istvánné 10 kor., Széplaky Lajosné 8 kor., Borsody József 5 kor., Kalla Mihályné 4 kor., Pogány István 2 kor., Bekény Béla 1 korona. A tiszta jövedelmet az egyház, a lelkészárva háza javára, az egyházkerület pénztárába beszolgáltatta, a felülfizetőknek pedig ez uton mond halás köszönetet. *Varga István*, ref. egyházi gondnok.

Ajándék a nyomorékoknak. A gömörmegyei fehér-kereszt egyesület vezetése és gyámolítása alatt álló Nyomorék Gyermek Otthon egypár lakóját abból az alkalomból, hogy most áldozó csütörtökön az áldozáshoz járultak, többen megajándékozták. Nevezetesen: *Lukács Gézáné* elnök harisnyát és zsebbevalót, *Szabó Elemérné* fehér batiszt ruhácskát, *dr. Lichtschein Adolfiné* és *Schlossz Lajosné* almát és diót, *Fekete Pálné* ruhaneműeket, özv. *Illés Gyuláné* reggeli és sütemény, *Lukács Margitka* fehér batiszt ruhát, *Bencsik Sándor* róm. kath hittanár pedig imakönyveket, nagy szent képeket, fátlyolt, koszorut és cukorkákat ajándékoztak. Ugyancsak *Frits Ferencz* rimaszécsi járásbíró 3 koronát, *Margulit Gyula* ajnácskői földbirtokos 2 koronát adományozott az együletnek. — Az elnökség ez uton fejezi ki az ajándékozókkal szemben halás köszönetét.

Meggyalázott nemzeti zászló. A nagyrozei városház termében folyó évi már-

cius hó 15-én megtartott nemzeti ünnepély alkalmával történt, hogy az ottani állami elemi iskola nemzeti lobogóját a karzatról leköpték. A nyomozás kiderítette, hogy a tettes *Rosziár János* 16 éves csizmadia tanonc volt, a kit ezért a nagyrozei kir. járásbíró 3 napi elzárásra ítélte, folyó hó 24-én tárgyalta ezt az ügyet a kir. törvényszék felelőviteleti tanácsa és indokainál fogva helybenhagyta a járásbíró ítéletét, azonban a büntetés végrehajtását a büntető novella alapján felfüggesztette, mert inkább ifjúkori éretlenséget, mint a nemzeti jelvény meggyalázására irányuló szándékot látott fenforogni.

Életunt. *Panek Tamás* osgyáni uradalmi kertész most pénteken reggel a virágházban fölakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen.

Gyujtogatás. *Kamogya Mihály* Derencsén községhez tartozó Háj pusztai lakos tulajdonát képező lakóházát f. hó 13-án este 9 órakor ismeretlen tettesek felgyujtották. A ház a benne lévő butorzáttal porrá égett. A tettesek kézrekerítése iránt a nyomozat elrendeltetett.

Bányamunkás-sztrájk. F. hó 16-án a vashegyi, turesoki és szirkai bányákban ismét sztrájk ütött ki. *Madarassy Iván* ratkói jöszol-gabíró rögtön jelentést tett az esetről az alispáni hivatalnak. A hivatalvezető *dr. Fornet Gyula* vmegyei főjegyző a szükséges intézkedéseket azonnal megtette és a bánya telepet egy 110 főből álló katonaság és nagyszámu csendőrség szállotta meg 17-én már a kora reggeli órákban. A vett értesítések szerint rendezavarás nem történt és f. hó 26-án, mint értesülünk, a munkások egyrésze megfelelő katonai fedezet mellett már munkába is állott.

Üdvös reform a vasutnál. Régen óhajtott vágyat szándékozik a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium a Máv-nál megvalósítani. Azt, hogy a gyorsvonatokhoz III. osztályu kocsikat is csatoljanak s ez által a szegényebb sorsú utazóknak is lehetővé tegyék a gyorsvonatokon való utazást. Az üdvös reformot, még e nyár folyamán életbe léptetik.

Új marharakodó állomás. A losonczvidéki h. é. vasutvonalon Rimakokován új marharakodó állomás engedélyeztetett, oda állandó szakértőül *Goldner Ferencz* nyustyai, akadályoztatása esetén *Kertész Lajos* rimaszombati m. kir. állatorvos rendeltetett ki.

Gyermeknap. F. hó 27-ikén volt városunkban a gyermeknap. Az Erzsébettér sarkán díszruhába öltözött városi hajdu állott az urnánál, melybe sűrűn hullottak a fillérek az elhagyott gyermekek javára. Kereskedők is legtöbben juttattak a napi bevételből a jótékony nemes észlra.

Kamarai ülés. A miskolczi kereskedelm, és iparkamara folyó hó 11-én teljes ülést tartott, melyen vármegyénkből jelenvoltak: *Baksay J.* keresk. tan., *Grosinger M.* keresk. (Rozsombat), *Feimann László*, *Hronyecz Pál* és id. *Varga József* (Rozsnyó). Az ülésen tudomásul vétetett a titkár jelentése, hogy Sajószentkirályon 25 résztvevővel, Tiszolezon pedig 35 résztvevővel kosárfonó-tanfolyamot rendezett a kamara. Rimaszombat közúti ványa is tárgyalatott, a mennyiben a megye közigazgatási bizottsága véleményt kér a kamarától. A város a kereskedelemügyi minisztertől 25 évre kövezetvámszedési jogot kér, mely a vasuton fel- és leadott áruk után métermázsánként 6 fillérjével szedetnék. Miután a számítás alapjául szolgáló részletes tervek és adatok hiányoztak, ezek kiegészítése iránt a megyét megkeresik s addig az ügy érdemleges tárgyalását *Grosinger Miksa* felszólalása után elhalasztották. — Oszyán község piaci helypénzdziszabása ellen a kamara észrevételt nem tesz.

Talált magzat. Annafalva községben a *Reichmann Dávid* ottani lakos fatartójában f. hó 18-án egy újszülött csecsemő hulláját találták, s miután a gyermek halála külérőszak által idéztetett elő, ennél fogva annak bonczolása elrendeltetett és f. hó 20-án a helyszínén fogantatott. A bűnös anya kiléte iránt a nyomozás elrendeltetett.

Betörés. Koháryháza özv. *Házi Jánosné* ottani lakosnál mult héten a bezárt istálot föltörték s nagyobb mennyiségű ruhaneműt loptak el. A tetteseket nyomozzák.

Hangverseny. A vármegyei általános tanítóegyesület közgyűlése alkalmából a Hungáriában június hó 1-én megtartandó hangverseny érdekében, úgy látszik, nem hiában fáradozott és fáradozik a rendezőség, mert úgy a szereplők próbáiról, mint a jegyek nagy kelen-dőségéből a legfényesebb sikerre lehet következtetnünk. A hangverseny sorozatát ismételten itt közöljük:

1. a) „Vasárnap délután” Tréfás quartett. — b) „Népdalegyveleg.” Vegyes karra átdolgozta Borsai Samu, éneklük: a rimaszombati intelligencia köréből alakult vegyes dalkar *Matolesy Pál* áll. el. leányiskolai igazgató vezetése mellett.

2. „Hegedüverseny” Bériottól. Előadja *Laffersz Sándor* áll. el. isk. tanító, zongorán kíséri: *Pásztory Gyula* főgimnáziumi tanár.

3. „Költemény.” Szavalja *Victórisz Gyuláné* urnő.

4. „Párdal” Allaga Gézától, éneklük: *Kolbay Sándorné* urnő és *Szűcs György*; zongorán kíséri *Kolbay Sárika*.

5. „Czinka Panna.” Melodráma *Farkas Imrétől*, zenéjét szerzette: *Hetényi Albert*. Előadja *Boga Jolán* urhölgy, kísérik: zongorán *Ráróssy Aranka*, czimbajmon *Jakowetz Ilonka* urhölgyek, hegedün *Laffersz Sándor*.

6. a) „Tavaszdal.” *Mendeslohn Bartholditól* női karra átírta *Bahnert József*. — b) „Vándorol a gölya.” Női karra átírta *Lányi Ernő*; szövegét írta *Pósa Lajos*, éneklük: *Cziner Irma* (I. soprán) *Czékus Gabriella* (II. soprán), *Rásky Jolán* (I. alt) és *Illés Ilona* (II. alt) urhölgyek. Zongorán kíséri: *Schwalm Nándor* főgimnáziumi tanár.

7. „Vig monológ.” Írta *Vrabély Ármánd*. Előadja: *Máthé Jenőné* urnő.

8. a) „Népdalegyveleg.” *Beleznay Antaltól*, — b) *Lengyelke* éneklük a vegyes dalkar *Matolesy Pál* vezetése mellett.

A dalkör tagjai: Soprán: *Beliczky Böske*, *Biszerszky Aranka*, *Czékus Gabriella*, *Cziner Irma*, *Kolbay Sándorné*, *Kolbay Sárika*, *Máthé Jenőné*, *Mészáros Istvánné*, *Rábely Kata* urhölgyek. — Alt: *Bekény Béláné*, *Boga Jolán*, *Gyürky Anna*, *Illés Ilona*, *Jakowetz Ilona*, *Lukács Margit*, *Majthán Mariska*, *Ráski Jolán* urhölgyek. — Tenor: *Biszerszky Lajos*, *Eperjessy József*, *Sz. Kovács Géza*, *Mészáros István*, *Szilágyi Rezső*, *Tóth János*, *Victorisz Gyula* urak. — Basszus: *dr. Benyó Gyula*, *Bihary István*, *Dabsy Rezső*, *Halász József*, *dr. Mészáros István*, *Nagy Zoltán*, *Pogány István* urak.

Kezdeté pontban esti fél 9 órakor. Hangverseny után táncz. Jegyek előre válthatók *Lévai Izsó* könyvkereskedésében.

Helyárak: Földszinti ülőhely az összes sorokban 3 kor. Karzati ülőhely az I. sorban 3 kor., a többiekben 2 kor. Állóhely 2 korona. Felülízetések a jótékony célra való tekintetből köszönettel fogadtatnak és hirtalpig nyugtáztatnak.

Hogyan irtják Putnokon a cserebogarat. Putnokról kapjuk a hirt, hogy az ottani ügyes és körültekintő előjáróság díjazás ellenében foganatosította a cserebogár irtást. Az eredmény az lett, hogy kilogrammonként 20 fillért számítva, 30—40 ember irtotta a cserebogarat s így 23 métermázsza cserebogarat hordtak össze, a mi összesen 460 koronába került. Ezzel megmentették az összes szőlőket és gyümölcsfákat. Figyelembe véve már most azt is, hogy egy cserebogár 60—70 petét rak le, hány millió és millió cserebogártól lett jövőre is megmentve a határ. Mint követendő jó példát közöljük.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. F. L. Budapest. Legközelebb és alkalom adtán hozzuk.

Nyilatkozat.

Süteő István rimaszombati ügyvéd ellen felmerült lovagias ügyünkben megbizottaink a következő leveleket intézték hozzánk:

Tekintetes *Dr. Kardos Ernő* ügyvédjelt urnak
Rimaszombat.

Megbizásából f. év és hó 20-án megjelentünk Süteő István helybeli ügyvéd urnál, hogy az általa a kir. Törvényszékhez benyújtott beadványában eszközölt és általában a családjára vonatkoztatott sértés miatt az Ön személyét illetőleg elégtételt kérjünk. Nevezett kijelentette, hogy ezen

sértés Önre nem vonatkozik, hanem azt *Kardos Bélára* és az Ön szüleire vonatkoztatta.

Arra való tekintettel, mert a fenti nyilatkozatból megállapíthatjuk, hogy saját személyét illetőleg így sértés fenn nem forog, midőn a további eljárást feleslegesnek tartjuk, értesítjük, hogy az ügyet a lovagiaság szabályai szerint befejeztünk nyilvánítjuk.

Kelt Rimaszombatban, 1911. évi május hó 20-án.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Witt Sándor s. k.
Dr. Benyó Gyula s. k.

Tekintetes *Kardos Béla* urnak

Miskolcz.

Megbizásából megjelentünk mai, 1911. május hó 22. napon Rimaszombatban, Süteő István urnál, hogy nevében magyarázatot, illetve elégtételt kérjünk azon sértésekért, melyeket Önnel szemben a rimaszombati kir. Törvényszékhez 3688/911. sz. alatt beadott pótkeresetnek címzett beadványában elküvetett, amely sértésekre később külön is kijelentette, hogy azokat Önre is vonatkoztatta.

Nevezett arra hivatkozással, hogy ő idegbeteg ember és hogy a sértés peresügyre vonatkozik, amely esetben őt a büntető törvények fedik, minden ez ügyre vonatkozó magyarázatot és elégtételt megtagadott.

Mint hogy mi az ügyet már a megbízás elvállalásával is lovagias uton elintézendőnek tartottuk, ki kell jelentenünk, hogy Süteő István ur eljárását sem katonai, sem társadalmi szempontból lovagiasnak nem tarthatjuk.

Ezek után mi az ügyet az Ön részéről a lovagiaság szabályai szerint befejeztünk nyilvánítjuk.

Kelt Rimaszombatban, 1911. május hó 22.

Kiváló tisztelettel:

Arthur Wohanka Obrlt. 14. hussaren regt. s. k.
Dr. Ladányi Imre s. k., mint megbizottak.

Süteő Istvánnak lovagiatlan eljárásához nem sok hozzatenni való van. Durva sértegetéseiről felelősségre vontuk, de ő az elégtétel adása alól egyrészt alattomosan kibújt, másrészt azt gyáván és fértatlan módon megtagadta. Megfenyíteni őt nem akarjuk, mert vele szemben ez máskor sem használt, hanem átadjuk Süteő Istvánt a társadalom elbírálásának: ítéljen fölötte!

Kelt Rimaszombatban 1911. évi május hó 24.

Dr. Kardos Ernő, ügyvédjelölt
Rimaszombat.

Kardos Béla vas-nagykereskedő
Miskolcz.

Bérlés.

A rimaszombati határban, közel a pokorági uton levő vasúti átjáróhoz, egy tagosított birtok, mely **21 osztályozott hold szántóból** és a szabadkai ut mentén levő **4 hold I. osztályú rét-ből** áll: jövő 1912. évi január hó 1-től számítható több évre haszonbérbe kiadó. Ugy, hogy a bérlő már f. 1911. évi szeptember hó végén birtokba veheti, illetőleg az őszi vetést, tavasz alá való szántást eszközölheti. — **Ugyanott** egy 6 öl hosszú és 4 öl széles tából épült rakodó is örök áron eladó. — Értekezni lehet a tulajdonos: **Kemény Bertalannal.**

Versenyárgyalási hirdetés.

2614—1911. sz. — A Rimaszombat város tulajdonát képező tamástalvi „**Gondűző**” korsmaépület 12948 kor. 68 fillérral előirányzott építési munkálataira a versenyárgyalást a következő feltételek mellett tartjuk meg:

1. Ajánlatot tehetnek mindazon hazai szakértő iparosok, a kik iparuk gyakorlására hatósági engedéllyel jogosítva vannak.

2. Ajánlat csak az összes munkálatokra egészben tehető. Számmal és betűvel kitüntendő az a százalék, a melynek leengedése illetve esetleg felülízetése mellett az ajánlatévó a munka elvégzésére vállalkoznék.

3. A munkatervek, kiviteli költségvetés és az árlejtési feltételek a városi kiadóhivatalban megtekinthetők és lemásolhatók.

4. Ajánlattevők tartoznak az ajánlati összeg 5%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a városi napi pénztárnál letétbe helyezni és az erről szóló nyugtát az ajánlatához mellékelni.

5. Az 1 koronás bélyeggel ellátott sajátkezüleg aláírt és lepecsételt ajánlatok folyó év **június hó 14-ikén** déli 12 óráig a polgármesternél adandók be. Később érkező vagy távirati ajánlatokat nem vesz figyelembe.

6. A benyújtott ajánlatok még az nap délután nyilvánosan fel fognak bontatni. A beérkezett ajánlatok közül a város szabadon, az összegre való tekintet nélkül, választhat. Az

ajánlattevők semmi esetben kártalanítást nem követelhetnek.

7. A vállalatra nézve részint az állami általános és részletes feltételek, részint az e munkára előirt különleges feltételek az irányadó. Az ajánlatban kiteendő, hogy a vállalkozó a kiírási művelet minden részletét ismeri és azoknak magát aláveti.

8. A munkálatok bevégezési határideje 1911. október hó 15.

Rimaszombat, 1911. május 18.

Dr. Kovács, polgármester.

Eladó ház.

Rimaszombatban a **Kmetty-utcza 5. szám** alatti ház (magános udvarral, a Thököly-utczára is nyíló fronttal) **eladó.** Értekezni lehet: **Benyó László** és **Dr. Benyó Gyula** ügyvéd rimaszombati lakosoknál. 1—*

Hirdetmény.

1911. tkv. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közölni teszi, hogy az **Ózdi Takarékpénztár** végrehajtásának, Majoros István végrehajtást végrehajtó elleni 500 korona s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. cz. 144. és következő §-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Csiz községben fekvő s a csizi 24. sz. tjkvben foglalt A I. 3—8., II. 9, 11. sor. 108, 112, 149, 175, 185, 222, 243, 283/a hrsz. ingatlanból B. 14, 16 alatti Majoros István 12/54 rész jutalékára 332 korona.

Ugyanannak a csizi 225 sz. tjkvben foglalt A. I. 1—4. sorsz. 87, 130, 143, 146. hrsz. ingatlanból B. 5, 8. alatti 5/12 jutalékára 1450 korona.

Ugyanannak a csizi 297. sz. tjkvben foglalt A. I. 1, 2. sor 80/c hrsz. beltelek s azon épült 4. összeírású számú házból B. 5. alatti 1/2 jutalékára 320 korona.

Ugyanannak a csizi 298. sz. tjkvben A + 1. sorsz. 80/b. hrsz. alatti belsőségből B. 7. alatti jutalékára 77 korona.

Ugyanannak a csizi 371. sz. tjkvben foglalt A + 1. sorsz. 80/a hrsz. beltelekből B. 1. alatti jutalékára 28 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik, s annak megtartására határnapul **1911. évi június hó 14-ik** napjának d. e. 10 óráját Csiz községébe a községi bíró házához tűzte ki, mely alkalommal a fent körülirt ingatlanok a becsáron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át az az 33 korona 20 fillér, 145 korona, 32 korona, 7 korona 20 fillér, 2 kor. 80 fillért készpénzben v. az 1882. évi 60. t. cz. 42. §-ában jelzett ártollyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1911. évi április hó 4. napján.

Dr. Musotter s. k., tszéki bíró.

Értesítés.

Tudomására hozom a t. közönségnek, hogy **Rimaszombatban a Sodoma-utcza 4. szám** alatti házban

asztalos műhelyt

nyitottam. — A mikor a t. közönség b. megrendeléseit kérem, megemlítem, hogy több évi műhely- és iskolai gyakorlatom folytán a legkényesebb igények kielégítését is biztosítom. — Tisztelettel

TELEK A. SÁNDOR

asztalos-mester.

2—3

Erdőbénye

gyógyfürdő Zemplénumegyében, Tokajhegylán, szél- és pormentes erdősvölgykatlanban. 237 méterre a tengerszin felett.

Fürdőidény: máj. 25-től szept. 15-ig.

Vize kitűnő hatása gazdag vas- és timsótartalmánál fogva a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, reumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknél. — Meleg kádfürdőkön kívül használhatók: iszap, vasláp, sósfürdők; massage, izzasztó és hidegvíz-gyógy mód. Ivó-gyógy módhoz mindenféle ásványvíz van készletben. — Kiváló klimatikus gyógyhely a légzőszervi és különösen malárikus bajokban szenvedők részére. — Posta és táviróállomás **Erdőbénye**. Táviratok telefonon adatnak át a fürdőtelepre és telepről. Postai küldemények naponként egyszer szállítanak ki a telepre és telepről. — *Allandóan a telepen lakó fürdőorvos: Dr. Asztalos Kálmán Erdőbényéről.* — Vendéglős: **Straszer Herman** tokaji vendéglős, a kinél kitűnő és jutányos étkezés és kitógástalan kiszolgálat lehető. — Külön izraelita vendéglő.

Vasuti állomás: Személyvonathoz „Erdőbénye Fürdő” megállóhely; gyorsvonathoz; „Olaszliszka Tolesva” állomás, ahonnan és a hova hatóságilag megállapított szállítási díj mellett bérkocsi közlekedés van berendezve. — A fürdő házilag van kezelve. Fürdőleirást kívánatra küld a

2-6 **Fürdőigazgatóság.**

Eladó ház.

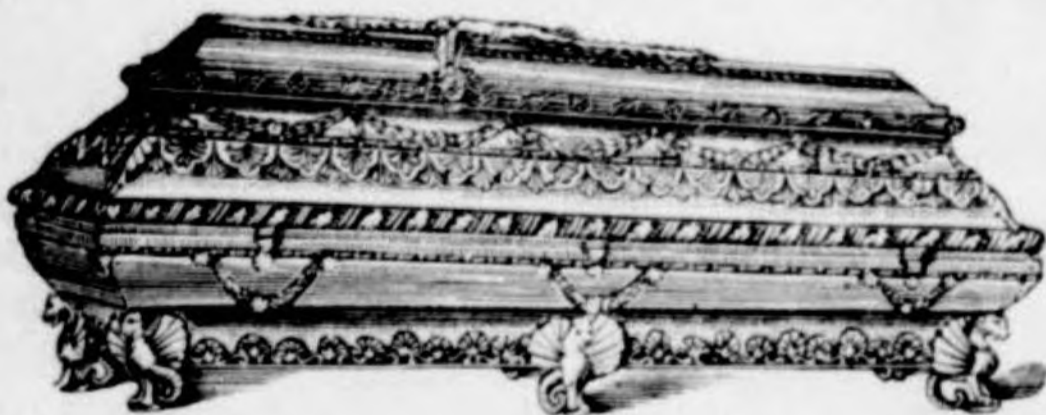
Kossuth Lajos-utca 35. számú ház. melyben több lakás van és külön udvarral is, — szabad kézből eladó.

Venni szándékozók értekezhetnek ugyanott **Rentka János** tulajdonossal. 1-*

Értesítés.

Tisztelettel hozom tudomására Rimaszombat város és a vidék n. é. közönségének, hogy **45 év óta fennállott**

HOLLÓSY-féle temetkező-vállalatot

átvettem, azt ezentúl a régi név igénybevételével, **Deák Ferencz-utca 24. sz. alatt Zsuffa Kálmán-féle** ujonnan épült házban a saját nevem alatt fogom tovább vezetni. — Kérem eunélfogva mindazokat, kiknek kedves halottaik eltemetése osztályrészül jut, ezen szomorú kötelességek teljesítésével engem megbízni. Elvállalok mindenféle temetkezést és az ezzel járó összes teendőket.

Tartok raktáron mindenféle nagyságban és kivitelben **ércz- és fakoporsót, szemfedőt, sarkosorút, koszorúságot, készítették gyászjelentéseket, ravatalozást** stb. mérsékelt áron a leggyorsabbtól a legdiszesebbig.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri 22-*

ZAWADZKY EDE

Rimaszombat, (Deák Ferencz-u. 24.)

Női szabó-üzlet megnyitás!

Van szerencsém Rimaszombat és vidéke uri hölgyközönsége becses figyelmét felhívni a **Rimaszombatban, Tompa-utca 36. szám** alatt megnyitott

angol és francia divatszalonomra.

Készítek minden e szakba vágó munkákat a legújabb divat szerint a legnagyobb megalégedésre.

Kézi és tanulóleányok felvétetnek! kiváló tisztelettel

Becsés pártfogást kér

3-12

Özv. Hruska Rezsőné.

Vásárjog bérbeadási hirdetmény.

2202/911. t. sz. — Rimaszombat r. t. város városi helypénzszedési joga **1911. év november hó 1-től 1917. év október hó 30-ig** tartó egymás után következő **6 évre** bérbe adó.

Kikiáltási bérösszeg évi 18008 azaz tizenhatezerhatszáznyolcz korona.

Felhivatnak a bérelni szándékozók, hogy írásbeli zárt ajánlatukat a kikiáltási összeg 5%-át kitevő bánatpénznek a város pénztárába befizetését igazoló hivatalos nyugta kapcsán **1911. évi június hó 21-ik napjának déli 12 órájáig** városi polgármesternél annyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A vonatkozó részletes feltételek polgármesternél megtudhatók.

A beérkező ajánlatok felett a városi képviselőtestületi közgyűlés dönt, kinek az ajánlatok felett szabad választási, sőt új bérbeadás elrendelési joga is fentartatik.

Rimaszombat 1911. május 6-án.

3-3

Dr. Kovács, polgármester.

Hirdetmény.

A „Miskolczi Hitelintézet” áru- és terményraktáraiban az ez idei

XIX. évi gyapju vásár

beraktározással egybekövetve 1911. évi június hó 14. napján tartatik.

Részletes felvilágítással szivesen szolgál

2-3

A Miskolczi Hitelintézet részvénytársaság igazgatósága.

Utányomás nem díjaztatik.

A Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Bank R.-t.

Üzletfeleinek. — T. közönségnek szives tudomására hozza, miszerint a mai követelményeknek megfelelőleg **Rimaszombatban** felépített

gépgyárát és gépjavitó műhelyét üzembe hozta.

Gyárt és javít: motorokat, cséplőket, elevátorokat és mindenféle gazdasági és ipari gépeket, malomberendezéseket és vasszerkezeti munkákat. ::

Hengerrovátkálás gyorsan és pontosan eszközöltetik.

Autogén gyorsforrasztás tengely vagy bármilyen öntött vasalkatrészekre 24 órán belül eszközöltetik.

:: Állandó raktár mindenféle gazdasági gépekben ::

A géptulajdonosok felkéretnek, hogy javításra szoruló gépeket mielőbb szállítsák be, nehogy későbbi időszakban beállani szokott torlódás miatt, az késedelmesen eszközöltessék. 22-*

Megbízható ügynökök felvétetnek.

Megbízható ügynökök felvétetnek.